

Pri razkuževanju moramo upoštevati, da – z izjemo vročega luga – nobeno od dostopnih komercialnih razkužil ne uniči spor povzročitelja hude gnilobe čebelje zalege. Da se izognemo tveganju za prenos hude gnilobe, odsvetujemo vsakršno izposojajo orodja in opreme med čebelarji.

Ne pozabimo, da so higienski ukrepi v čebelarstvu nujno potrebni za preprečevanje prenosa bolezni in zagotavljanje

dobrobiti čebeljih družin ter za pridelavo mikrobiološko neoporečnih čebeljih pridelkov. Poleg tega je urejen in čist čebeljak najboljšo zrcalo našega čebelarstva.

Vira:

OIE (2014): *Terrestrial Manual*.

National Bee Unit (2018): *Hive Cleaning and Sterilisation*. Sand Hutton, York: marec

Morska sol v vodi za čebele

Na osnovne življenjske funkcije čebeljega organizma poleg gradbenih in energetskih snovi vpliva tudi optimalna oskrba z vitamini, minerali in elektroliti. Dobra pitna voda, nektar in mana vsebujejo obilo teh snovi v različnih količinah glede na njihov geografski

izvor. Poleg številnih elektrolitov (kalij, kalcij, magnezij, mangan, železo, cink, kobalt, baker, fosfati, sulfati, jodidi ...) sta za presnovno dejavnost posebno pomembna tudi natrij in klor, ki ju čebele dobijo z dodatkom morske soli v hrano in vodo kot dopolnitev naravnim virom. Dodatek morske soli v vodi za čebele v koncentraciji višji od 0,01 odstotka skrajšuje življenje čebel. Zato v pitno vodo za čebele doda-

mo 1 g morske soli na 10 l vode (Slovenski čebelar 2/2020, str. 42).

Uredništvo

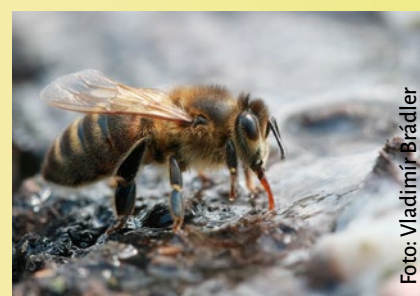

Foto: Vladimír Brádlér

V veljavo stopila nova pravilnika o hudi gnilobi čebelje zalege in varozi

Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin
gp.uvhvvr@gov.si

V veljavo sta stopila nova pravilnika s področja zdravja čebel in sicer 21. februarja 2020 *Pravilnik o ukrepih za ugotavljanje, zatiranje, obveščanje in preprečevanje hude gnilobe čebelje zalege* (Uradni list RS, št. 10/20) ter 27. marca 2020 *Pravilnik o ukrepih za ugotavljanje, zatiranje in preprečevanje varoze čebel* (Uradni list RS, št. 21/20), ki ju predstavljamo v nadaljevanju.

Huda gniloba čebelje zalege

Huda gniloba čebelje zalege je obvezno prijavljiva bolezen čebel, ki lahko povzroči veliko gospodarsko škodo, in spada med bolezni čebel, za katere so predpisani pogoji za premike znotraj Evropske unije. Bolezen povzroča sporoge-

na bakterija *Paenibacillus larvae*. Za okužbo so dojemljive le ličinke, čebele pa so odporne. Ko se posamezna ličinka okuži, je lahko kmalu prizadeta vsa zalega in družine niso več sposobne vzrediti dovolj mladih delavk, kar oslabi čebeljo družino.

Pri pripravi pravilnika je z veterinarsko stroko sodelovalo večje število čebelarjev različnih profilov, kakor tudi

Foto: Brane Borštnik

predstavniki Čebelarstva Slovenije. V sklopu mnogih usklajevalnih sestankov so bile predlagane spremembe upoštevane do največje mogoče mere. Rezultat je nov, posodobljen *Pravilnik o ukrepih za ugotavljanje, zatiranje, obveščanje in preprečevanje hude gnilobe čebelje zalege* (Uradni list RS, št. 10/20). Ukrepi ob sumu in po potrditvi bolezni so nujni za hitro diagnostiko in izvajanje ukrepov, ki so namenjeni preprečevanju širjenja bolezni. Pravilnik določa obveznosti oziroma naloge za čebelarja, veterinarja NVI in uradnega veterinarja. Med predpisane ukrepe sodijo neškodljivo uničenje obolelih čebeljih družin ali pretresanje družin, neškodljivo uničenje satja z zalego, iztočenega in ostalega satja, razkuževanje in drugi potrebni ukrepi. Ukrepi ostanejo v veljavi najmanj do pridobitve negativnih rezultatov kontrolnega kliničnega pregleda, ki ga opravi veterinar NVI najmanj 30 dni po izvedbi vseh predpisanih ukrepov in končnem razkuževanju. Pomembnejši ukrep je prepoved premika čebelnjakov oziroma čebeljih družin, ki se nahajajo na okuženem območju (to je območje v polmeru treh kilometrov oziroma v preletni razdalji od okuženega čebelnjaka, odvisno od konfiguracije zemljišča) in klinični pregled vseh čebeljih družin v vseh čebelnjakih na tem območju. Omenjeni ukrepi zahtevajo določen čas in če se čebelnjak nahaja znotraj okuženega območja, so zanj prepovedani premiki, tudi če bolezni ni.

Nov pravilnik v primerjavi s prejšnjim vsebuje nekaj novosti. Čebelar, katerega čebelnjak se nahaja na okuženem območju, mora veterinarju NVI v 48 urah od prejema obvestila o pregledu čebelnjaka omogočiti pregled čebeljih družin in sodelovati pri pregledu. Ta vsebina je bila dodana predvsem zato, da se ne odlaga pregleda in da je sanacija žarišča čim hitreje zaključena. Največja novost pravilnika je možnost, da čebelar za svoj čebelnjak prostovoljno in na lastne stroške izpolni dodatne pogoje in pridobi možnost za premik čebelnjaka, če se znajde na okuženem območju. Pogoj za pridobitev možnosti za premik je laboratorijska preiskava drobirja iz vseh naseljenih panjev, ki so namenjeni za promet in mora biti opravljena enkrat letno v začetku leta (spomladi) pred prvim premikom na pašo. Če je rezultat laboratorijske preiskave drobirja na spore povzročitelja bolezni pozitiven, čebelnjak ne izpolnjuje pogojev za premik v skladu s členom za premike z okuženega območja. Na podlagi te novosti ima čebelar možnost, da odpelje svoje čebele z okuženega območja, če je klinični pregled čebeljih družin negativen na hudo gnilobo in je bila pravočasno opravljena laboratorijska preiskava drobirja z negativnim rezultatom. Določeni so tudi pogoji za premike na območje v polmeru treh kilometrov oziroma v preletni razdalji od odobrenih vzrejališč matic, kamor se lahko premikajo čebelje družine iz čebelnjakov, ki imajo opravljen klinični pregled z negativnim rezultatom, opravljenim največ sedem dni pred premikom.

Novosti pravilnika so koristne za čebelarje, hkrati pa ne slabijo sistema nadzora nad hudo gnilobo čebelje zalege in omogočajo trgovanje.

Foto: Simon Colob

Varoza čebel

Varoza je bolezen čebelje družine, ki jo povzroča s prostim očesom vidna parazitska pršica varoja (*Varroa destructor*). Varoje so prisotne v vseh čebeljih družinah v Sloveniji. V čebelnjakih, kjer čebelarji iz različnih razlogov zdravijo prepozno, nepravilno ali celo opustijo zdravljenje, se lahko varoje zelo namnožijo in povzročijo bolezen.

Na željo Čebelarstva Slovenije in v sodelovanju z Nacionalnim veterinarskim inštitutom (NVI) je Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (Uprava) pripravila nov pravilnik na področju čebelarstva, *Pravilnik o ukrepih za ugotavljanje, zatiranje in preprečevanje varoze čebel* (Uradni list RS, št. 21/20). Glavni namen pravilnika je vzpostavitev prepovedi premikov napadenih čebelnjakov in s tem omejitev širjenja bolezni na območju 500 metrov okrog napadenega čebelnjaka. Omejitev širjenja bolezni lahko dosežemo le z učinkovitim medsebojnim sodelovanjem in izvajanjem apitehničnih ukrepov. Pravilnik določa postopke ob sumu in po potrditvi varoze (obveščanje, poročanje in prijavljanje bolezni) ter ukrepe veterinarja NVI in uradnega veterinarja. Predpisani so tudi preventivni ukrepi za preprečevanje širjenja bolezni ter klinični in patomorfološki znaki bolezni. Z doslednim izvajanjem apitehničnih ukrepov bi lahko omejili širjenje varoze v prihajajoči čebelarski sezoni. Pravilnik določa naloge za veterinarje NVI, ki zajemajo klinične preglede sumljivih čebeljih družin in čebeljih družin v napadenih čebelnjakih ter preglede čebelnjakov na območju 500 metrov okrog napadenega čebelnjaka in morebiten odvzem vzorcev ter laboratorijske preiskave. Stroški diagnostičnih preiskav ob sumu in nekateri klinični pregledi se krijejo iz proračuna.